

Erik Henning Edvardsen:

Fra de lærdes tempel – Ronald Grambo

Førstelektor Ronald Grambo – orakelet på Kongsvinger – fyller 80 år! Norsk Folkeminnelag hedrer jubilanten med en Kort, biografisk skisse.

Ronald Petter Grambo ble født 20. januar 1928 og vokste opp på Elverum. Allerede lenge før han begynte på skolen hadde han tilegnet seg innsikt i lesekunsten. Likevel ble første skoledag en begivenhet som han fremdeles husker med glede. Gjennom læreren, frøken Karen Hoel og Margrethe Munthes ABC øynet unge Ronald de første glimt på veien mot all verdens visdom. Vitebegjærlig som han var har datoen 20. august 1934 og klokkeslettet 10.00 satt seg fast i minnet. Dette var tidspunktet da han første gang satte seg ned bak pulten på Folkvang skole i Elverum Leir.

Som Frøyas hærmann kjempet Ronald seg gjennom gudinnens haller fra første til sjuende klasse, og satte grå hår i hodet på lærerinnen som mente at elevkullet ganske enkelt kunne deles i to: enten var man geni eller så var en fullstendig idiot. Hvordan var det mulig å utvise slik dyktighet og flid i alle fag (til og med i kroppsøving) og slett ikke forstå seg på regning og ”stikker i bunter”? Manglende motivasjon i aritmetikk var nok hele årsaken til at interessen for tallmagi og algebra først ble vakt på et langt senere tidspunkt.

Varige inntrykk i barndommen fikk Ronald fra Glomdalsmuseets Friluftsteater, hvor skråningen mellom utstillingshallen og administrasjonsbygningen tjente som amfi. Her var det snekret benker til 625 publikummere, (senere utvidet til i alt 1500 sitteplasser), og det ble spilt stykker med lokalt tilsnitt. Åtte år gammel var Ronald tilstede da den første ”Glomdalsbruden” ble kåret i 1936. Ja, an opptrådte til og med selv på stedets turnstevner, som en av Elverum turnforenings lovende atleter i akrobatiske øvelser, til håndfast applaus.

For lærer Olav Sæter og sjuendeklassen holdt Ronald det som må ha vært hans tidligste foredrag. Temaet var verdens sju underverker. Så fulgte de obligatoriske skolastiske trinn på utdannelsens tornefulle vei, via gymnasiet, og frem til studier i antropologi, fransk og folkloristikk.

Lesningen begrenset seg ikke bare til faglitteratur. Egentlig eksisterer det for Ronald Grambo ingen stiptet grense mellom populærkultur med krim, B-filmer og amatørteater og de lærdes snikksnakk gjennom atskillig mer tåkete irrganger. Omkring 1950 fikk Ronald Grambo trukket sine læremestere Knut Liestøl og Svale Solheim opp til Glomdalsmuseet. Det ble en folkeforlystelse det med, å høre dem begge foredra over liv og lagnad i Østerdalen og Glomdalen i eldre tid.

Ronald Grambo var den tredje som tok magistergraden i folkloristikk etter Kjell Bondevik og Brynjulf Alver. Det skjedde i 1951, men vi får skru tidshjulet frem til 1957, da han ble lærer ved Kongsvinger gymnas. I Kongens Vinger var det også at han fant sin trofaste livsledsagerske Liv. De ble gift, og i tillegg til å være hans hustru og beste følge, var det også hun som tok seg av alt det praktiske som det ikke var trygt å sette en noe distré akademiker til å utføre. Det ble etter hvert flere Grambo’er; datteren Anne-Cathrine (1965) og sønnen Per Martin (1968).

Det finnes flere vitnesbyrd om lektorens inspirerende undervisning. På sin blogg har en elev, Elisabeth Knudsen, som gikk ut av Kongsvinger gymnas i 1972 med Ronald Grambo som klasseforstander, gitt uttrykk for sin takknemlighet, og guttene var vel ikke lite forundret over at læreren, som ikke engang hadde sertifikat, kunne lære dem hva alle delene i en bilmotor het på fransk?

Det er nok ikke det felt innenfor folkloristikken som Ronald Grambo har latt ligge urørt. Han elsker ord og begreper (psychopomp, agogropilae, intertekstualitet og metakontekst, adynaton, pars pro toto, kognitive kart), drømmer seg bort i fjerne tider og steder (Orienten, Egypt og Babylon), holder seg oppdatert innenfor grensefagene (etnologi, antropologi, språkvitenskap, teaterhistorie, mm) og orienterer seg i de forskjelligste emner (eventyr, myter, maktsymboler, trollformler, veterinærmedisin, seid, sjelsforestillinger og sjamanisme, molbohistorier, osv.).

Da Ronald Grambo midt på 1970-tallet ble kalt til Universitetet i Oslo for å styrke den vitenskapelige stab, kom han samtidig trekkende med hele sin utstrakte lesning. De som hadde studert faget i noen tid, ble rystet over alt paradigmesnakket, om strukturalisme, semiotikk og symbolstudier. Flere av dem hadde vel knapt sett at bølgene etter den finske, historisk-geografiske skole for lengst hadde stilnet. Det ble skreket opp og protestert, men vi som var så heldige å bli introdusert for faget av Ronald Grambo, opplevde ham som den mest spennende foreleseren av alle. Hans undervisning var en kilde til både teoretisk tekning, ideologidebatt og kunnskaper om de mest kuriøse materier.

Ronald Grambo er en studentvenn. Generøst har han øst artikler og debattinnlegg ut av sin klaprende skrivemaskin, ikke bare til de velrenommerte internasjonale tidsskriftene, men også til våre tarvelige studentpublikasjoner.

Med sine store språkkunnskaper, vide lesning, grenseløse hukommelse og raske evner til å oppfatte og summere opp, ble han alltid dyttet frem når det kom gjesteforelesere utefra, eller hvis mediefolk straks ønsket svar på stående fot. Var snakketøyet først kommet i gang, (og så mye skulle der vel ikke til), så fikk de spørrende langt mye mer enn hva de ba om. Slik er det fremdeles. Over det elektroniske nettverket spres nye artikler om alle slags mulige og umulige emner, og vennlige, oppmuntrende epostmeldinger siver i stort tempo ut til ulike kanter av verden.

Den som trenger svar på et innfløkt spørsmål, som søker litteratur om emner en ikke engang finner bøker om i bibliotekshyllene (og langt mindre i bokhandelen), eller som spør etter en foredragsholder litt utenom det ordinære format, finner gjerne frem til den aktive pensjonisten på Kongsvinger. Slik må vi håpe det vil vedvare til vår helt passerer de 100 og vel så det.

Vi gratulerer med dagen og året, og bukker oss i dyp takk for all den generøse lærdommen, pakket inn i munter og bisarr humor, som du som formidler og skribent har lurt inn i hodene på oss – dine studenter, kolleger og folk flest.

Erik Henning Edvardsen

<p><i>Artikkelen er publisert i NFLnytt nr 51 februar 2008</i></p>
--